

Nový dokument o pápežskom úrade: I. vatikánsky koncil sa má nanovo interpretovať, dogmy nanovo vyložiť, funkcie pápeža prehodnotiť. Čo nás ešte čaká?

Branislav Michalka

14. júna 2024 ✝ Cirkev ✝ Komentár

V stredu sme čitateľov informovali o chystanom vatikánskom dokumente, ktorý sa má inovatívnym spôsobom zaoberať pápežským úradom, jeho interpretáciou, interpretáciou dogiem I. vatikánskeho koncilu o pápežskej neomylnosti ako aj interpretáciou ďalších aspektov, ktoré súvisia s funkciou pápeža – hlavy katolíckej Cirkvi.

Ilustračný obrázok, zdroj: flickr.com

Včera o 11:30 sa začalo v priamom prenose vysielanie z Vatikánu, ktoré sa dalo sledovať na stránke *Vatican News*. Dokument predstavili dvaja významní preláti – kardinál Mario Grech, relátor *Synody o synodalite* a kardinál Kurt Koch, prefekt *Dikastéria pre jednotu kresťanov*.

Z doterajších výstupov a z prvotného nahliadnutia do anglickej verzie dokumentu, z komentárov liberálnych aj konzervatívnych katolíckych médií, sa môžeme oprávnene domnievať, že sa tu pod rúškom hermeneutickej reinterpretácie chystá relativizácia dogmy I. vatikánskeho koncilu o pápežskom primáte a pápežskej neomylnosti. A to v takom kontexte, ktorý bude vyhovovať schizmatickým a heretickým kresťanským denomináciám.

Neprijemné bremeno I. vatikánskeho koncilu?

Pre tieto denominácie bol I. vatikánsky koncil, ktorý bol prerušený v roku 1870 a nikdy nedokončený, vždy kameňom úrazu, s čím sa dnes šokujúco stotožňuje aj nový dokument, alebo skôr štúdia, vzhľadom na jeho rozsah cca 150 strán. Od pôvodného katolíckeho postoja, ktorý považoval dogmu I. vatikánskeho koncilu za definitívne potvrdenie odvekej cirkevnej praxe, sa súčasná Cirkev dopracovala k jej vnímaniu ako neprijemného bremena, brániaceho ekumenickému dialógu a jednote kresťanov.

Dokument s názvom *Rímsky biskup*, rozvláchny a únavný už svojím rozsahom, má byť zrejme akousi prípravou katolíkov na demontáž tej podoby pápežstva, na akú boli zvyknutí po stáročia. Pripomeňme len,

že invektívy zo strany protestantov a pravoslávnych sa nezačali v roku 1870, ale pred 1000 rokmi resp. od Lutherovho vystúpenia. Revízia interpretácie I. vatikánskeho koncilu tak vyzerá skôr len ako zámienka, ktorá má presunúť vinu z odpadlíkov na údajné dobové a zbrklé konanie katolíckych cirkevných predstaviteľov v 19. storočí.

Ako pri každom modernom, čiže nejednoznačne formulovanom cirkevnom dokumente, aj pri tomto nie je až tak dôležité všetko čo sa v ňom píše, pretože účelom jednotlivých viacvýznamových viet je zrejme len poskytnutie dostatočných argumentačných podkladov tak pre umiernenú, ako aj radikálnu verziu výkladu, ale dôležité je to, ako dokument interpretuje strana, ktorá je momentálne pri moci. A to je strana liberálna.

Jej oficiálnu interpretáciu, z ktorej môžeme vyvodiť svoje závery, si môžeme prečítať na stránkach *Vatican News*. Na nich si môžeme zistiť, čo sa pravdepodobne od aplikácie dokumentu očakáva. Konečným cieľom je zjavne obrat v doterajšom vývoji pápežského primátu a zrelativizovanie dogiem I. vatikánskeho koncilu. Na ten je kladená v dokumente absurdná požiadavka, že musí byť „*vykladaný vo svetle II. vatikánskeho koncilu*“, čo obracia na hlavu celú doterajšiu prax Cirkvi. Interpretácia starých dokumentov vo svetle nových, je v Cirkvi prinajlepšom zvláštna, keďže všetky novšie dokumenty boli kedysi vykladané opačne – vo svetle tradície, minulých a starších dokumentov. Tak to dokonca navrhoval v súvislosti s tzv.

hermeneutikou kontinuity ešte nedávno Benedikt XVI. a všetci jeho ctitelia. Vráťane tých slovenských, ktorí sa momentálne angažujú vo vedení synodálnej cesty. Pokiaľ by bola aplikovaná nová metóda, tak by sa vlastne museli všetky koncily interpretovať vo svetle II. vatikánskeho koncilu a to, čo bolo posledné, by tak malo nadradené postavenie nad tým, čo bolo prvé.

Kontinuita alebo diskontinuita? Dogma alebo anti-dogma?

V novom dokumente je v podstate potvrdené to, z čoho obviňovali zástancovia tradície modernistov: že chcú reinterpretovať celé dejiny Cirkvi spätne cez prizmu II. vatikánskeho koncilu a tak z tohto koncilu vytvoriť základný a prelomový referenčný bod, od ktorého sa odvíja nielen budúcnosť, ale paradoxne aj minulosť. To samozrejme zástancovia tzv. hermeneutiky kontinuity vehementne popierali a tvrdili, že tzv. tradicionalisti prehávajú, zveličujú a pravdepodobne aj konšpirujú.

Nový dokument je preto ďalším dôkazom, že modernistická klika sa už nemieni zastaviť pred ničím, ani pred otvoreným vyzývaním na relativizáciu dogiem. Samozrejme, po otvorení tejto Pandorinej skrinky si už nebude môcť byť žiadna dogma istá svojou neotrasiteľnosťou. Zo samotného princípu reinterpretácie dogmy je jasné, že pokiaľ je možné revidovať jednu dogmu, nutne je možné požadovať niečo podobné aj pri druhých. To opäť stavia na hlavu celý zmysel a význam pojmu „dogma“, keďže by malo ísť o nezmeniteľné, večne platné a záväzné učenie Cirkvi vo forme jasného a zrozumiteľného výroku, ktorý by mal byť formulovaný tak (a dogma o pápežskom primáte tak formulovaná je), že nepripúšťa mnohosť rôznych interpretácií.

Pokiaľ sa však ohlasovatelia novej interpretácie pápežského úradu rozhodli pre reinterpretáciu, napriek jednoznačnosti dogmatických výrokov, tak je zrejme, že sú už ochotní riskovať verejne sledovateľný a zjavný rozpor medzi nejakou dogmou a jej novou interpretáciou, ktorý nutne musí nastať. Táto neotrasiteľná vieroučná otužilosť, ktorá sa osvedčila už pri dokumente *Fiduccia supplicans*, má v praxi to čaro, že sa z vrcholových aktérov prenáša na subalterné živly, a to až na spodok cirkevnej hierarchie – k laikom, kde úspešne zapúšťa korene. Umožňuje následne aj najnižšie situovaným katolíckym umierneným

konzervatívcom, liberálom, unaveným mamičkám z pastoračných centier, mase ľahostajných a pohodlných s pokojným svedomím opakovať mantru: „*Ved' sa vlastne nič až také zásadné a hrozné nestalo.*“

Pozrime sa teda na *Vatican News*, ako to vidia oni a čo sa to vlastne až také nič hrozné nestalo.

<https://www.vaticannews.va/cs/vatikan/news/2024-06/rimsky-biskup-sluzebnik-jednoty.html>

Pre naše účely použijeme český preklad správy z *Vatican News*, pretože slovenský, ako sa to stalo pri kontroverzných informáciách už častejšie, účelovo kráti text, a to nápadne práve v tých pasážach, ktoré by mohli vyvolať nepríjemné otázky. Vzhľadom na to, že český personál zrejme už tieto škrupule ohľadom modernizmu a liberalizmu nemá, jeho text je obsiahlejší, čo čitateľ ľahko zistí už pri letmom porovnaní.

Na ceste k novému pápežstvu

Pozrime sa teraz, aké ciele momentálne pred nami katolíckmi stoja:

1) Máme nanovo interpretovať tzv. „*petrovské texty*“, čiže tie pasáže v Novom zákone, ktoré hovoria o odovzdaní pápežskej moci svätému Petrovi. Na *Vatican News* sa píše:

„Jedným z plodov teologického dialógu je obnovené čítanie „petrovských textov“, ktoré sa historicky stali prekážkou jednoty medzi kresťanmi. Partneri v dialógu boli vyzvaní, aby sa vyhli anachronickým projekciám neskoršieho doktrinálneho vývoja a nanovo zvažili Petrovu úlohu medzi apoštolmi.“

Význam je myslím zrejмый: doterajšia interpretácia, ktorá sa nepáčila protestantom a pravoslávny a stala sa pre nich prekážkou jednoty, musí byť odstránená skrze reinterpretáciu, čiže de facto spochybnenie tej interpretácie, aká tu bola doteraz. Na ceste k zmene sme nabádaní, aby sme ignorovali výsledky doktrinálneho vývoja a nepoužívali ho údajne spätne, čiže anachronicky pri výklade minulých dejov, avšak o niečo nižšie sa od nás zároveň chce, aby sme úplne rovnaký postup použili pri reinterpretácii I. vatikánskeho koncilu a pomeriavali ho neskorším II. vatikánskym koncilom! To už nie je „*anachronická projekcia neskoršieho doktrinálneho vývoja*“?

2) Máme nanovo interpretovať katolícke dogmatické chápanie pápežského primátu:

„Ďalšou kontroverznou otázkou je katolícke chápanie primátu rímskeho biskupa ako inštitúcie božského práva, zatiaľ čo väčšina kresťanov (Skutočne? Podľa posledných dostupných údajov je vo svetovej populácii spolu 2,4 miliardy kresťanov a z toho katolíkov 1,345 miliardy. Aká väčšina kresťanov???) ju chápe len ako inštitúciu ľudského práva. „Hermeneutické objasnenia,“ píše sa v dokumente, „pomohli postaviť túto tradičnú dichotómiu do novej perspektívy“, pričom sa primát považuje tak za božské právo, ako aj za ľudské právo, teda „za súčasť Božej vôle pre Cirkev a sprostredkovanú ľudskými dejinami.“ Dialógy zdôraznili rozdiel medzi teologickou podstatou a historickou podmienenosťou primátu a vyzvali k „väčšej pozornosti a hodnoteniu historického kontextu, ktorý podmieňoval výkon primátu v rôznych regiónoch a obdobiach.“

Okrem zavádzania o „väčšine“ kresťanov tu môžeme vidieť snahu o prijatie a začlenenie protestantskej koncepcie pápeža, ako „čestného predsedu“ všetkých kresťanov a symbolu jednoty, pričom sa dialekticky ponecháva (ako to už býva v modernistickej dvojznačnosti zvykom) vedľa novoprijatého konceptu aj starý (božské právo), napriek tomu, že si vzájomne odporujú, keďže Cirkev vždy protestantskú interpretáciu

odsudzovala. Zároveň tu môžeme vidieť pri práci pápežom Píom X. odsúdenú historicko-kritickú metódu interpretácie cirkevných dejín a dogiem, ktorá sa už koncom 19. a začiatkom 20. storočia snažila zdôrazňovať v interpretácii relatívnosť a dobovú podmienenosť Svätého písma, odvodzovať morálne a vieroučné danosti z dobového kontextu a následne ich spochybníť ako dobovo podmienené a teda v novej dobe nepoužiteľné v tej podobe, ktorá bola vhodná pre iný dobový kontext.

3) Máme nanovo interpretovať a prehodnotiť I. vatikánsky koncil, ktorý stanovil dogmu o pápežskom primáte:

„Významnou prekážkou sú dogmatické definície I. vatikánskeho koncilu. Niektoré ekumenické dialógy dosiahli „sľubný pokrok“ pri uskutočňovaní „nového výkladu“ či „nového prijatia“ tohto koncilu a otvorili nové cesty k presnejšiemu pochopeniu jeho učenia, a to aj vo svetle historických súvislostí a učenia II. vatikánskeho koncilu. Iného výkladu sa preto dočkala dogmatická definícia univerzálnej jurisdikcie pápeža, pričom sa „určilo jej rozšírenie a hranice“. Podobne bolo možné vyjasniť „formuláciu dogmy o neomylnosti a dokonca sa zhodnúť na niektorých aspektoch jej účelu, pričom sa uznala potreba za určitých okolností osobného výkonu učiteľského úradu vzhľadom na to, že jednota kresťanov je jednotou v pravde a láske“. Napriek týmto objasneniam dokument priznáva, že „dialógy stále vyjadrujú obavy o vzťahu neomylnosti k primátu evanjelia, o neomylnosti celej Cirkvi, o vykonávaní biskupskej kolegiality a o potrebe recepcie.“

Zdá sa, že netreba ani nič dodávať: dogmy I. vatikánskeho koncilu sú prekážkou, ktorú treba nejako odstrániť. Ako? Novým výkladom a údajným „presnejším pochopením“. Čiže, chce sa tu od nás, aby sme uverili, že tí preláti na I. vatikánskom koncile, ktorí sa ho zúčastnili a sformulovali dogmy, mu v podstate dobre nerozumeli, nebolo im jasné, čo robia a formulujú (Duch Svätý na nich nepôsobil tak dobre, ako na prelátov počas II. vatikánskeho koncilu?), ale zato tí, ktorí žijú o 150 rokov neskôr, to už vedia a to dokonca tak, že ich „vyjasnenie“ relativizuje a reinterpretuje (to nie je moja formulácia, ale formulácia redaktora z portálu *Katholisch.de*) vtedy prijaté dogmy.

Otvorene sa tu navyše akceptuje námietka protestantskej interpretácie problému pápežského primátu, ktorá stavia do protikladu „primát pápeža“ a „primát evanjelia“, čiže presne podľa Lutherovej doktríny o nadradenosti Písma nad cirkevnou tradíciou (*sola scriptura*). V prospech dialógu sa tak bude musieť niečo z katolíckej interpretácie ubrať (rozumejme hermeneuticky upraviť) a doplniť o protestantské požiadavky.

4) Máme nanovo definovať pápeža ako služobníka jednoty všetkých kresťanov, nielen katolíckej Cirkvi:

„Mnoho teologických dialógov uznalo „potrebu primátu na univerzálnej úrovni. S odkazom na apoštolskú Tradíciu niektoré dialógy tvrdia, že od samého počiatku Cirkvi bolo kresťanstvo založené na hlavných apoštolských stolcoch, ktoré zaujímali špecifické poradie, z nich prví bol rímsky stolec.“ ... Teologické dialógy identifikovali niektoré kritéria prvého tisícročia „ako referenčné body a zdroje inšpirácie pre prijateľné vykonávanie služby jednoty na všeobecnej úrovni, ako sú: neformálny a primárne nie jurisdikčný charakter prejavov spoločenstva medzi cirkvami; čestný primát rímskeho biskupa, vzájomná závislosť medzi primátom a synodálnym rozmerom.“

Opäť je zjavné o čo tu ide: má byť akceptovaná, minimálne v rovine „inšpirácie“, protestantská a pravoslávna koncepcia pápeža len ako vykonávateľa „čestného primátu“, čiže bez akejkoľvek vieroučnej a

morálnej jurisdikcie. Navyše doplneného o „synodálny rozmer“, čiže o akúsi formu cirkevného parlamentu, v ktorom bude pápež len predsedom parlamentu, nie suverénom.

„Katolícka Cirkev“ verzus „celá Cirkev“?

K dosiahnutiu týchto bodov má evidentne napomôcť aj nové rozlíšenie celosvetového kresťanského spoločenstva, o ktorom sa zmieňuje dokument *Rímsky biskup, a síce na Ecclesia universalis* (všeobecná Cirkev) a *Ecclesia universa* (celá Cirkev). O tomto novom rozlíšení mlčí aj české vydanie *Vatican News*, zrejme pre jeho zjavnú kontroverznosť, ktorá je silná aj na takých otrlých harcovníkovi. V originálnom dokumente *Rímsky biskup* sa píše:

„Od 19. storočia bola katolíckosť Cirkvi často chápaná ako jej celosvetový rozmer „univerzalistickým“ spôsobom. Toto chápanie neberie dostatočne do úvahy rozdiel medzi Ecclesia universalis („všeobecná Cirkev“ v geografickom zmysle) a Ecclesia universa („celá Cirkev“), tradičnejší výraz v katolíckom magistériu. Rímsky primát by sa nemal chápať ani tak ako univerzálna moc v univerzálnej Cirkvi (Ecclesia universalis), ale ako autorita v službe spoločenstvu medzi cirkvami (communio Ecclesiarum), teda celej Cirkvi (Ecclesia universa).“

Tým je proces obratu zavŕšený: pápež už nebude hlavou katolíckej Cirkvi (Ecclesia universalis), ktorá je vo svete viditeľne ohraničená, rozpoznateľná a hierarchicky usporiadaná, ale hlavou akejsi abstraktnej „celej Cirkvi“ (Ecclesia universa), do ktorej budú zahrnutí všetci kresťania bez ohľadu na bludy a vieru. Tým je zároveň naznačené akceptovanie bludného učenia, že katolícka Cirkev je len jednou z mnohých kresťanských cirkví a až v spoločenstve s nimi vytvára akúsi „celú Cirkev“. Ergo, bez nich nie je asi kompletná.

Takéto uvažovanie, pokiaľ by sa ho niekto tvrdošijne pridržiaval, je samozrejme bludné a Cirkev ho mnohokrát odsúdila. V katolíckej Cirkvi sú všetky prostriedky spásy a plnosť Zjavenia, nepotrebujúce žiadne doplnenie od odpadnutých cirkví. V prípade, žeby všetky tieto cirkvi zajtra zanikli, na katolíckej Cirkvi sa tým nič nezmení. V prípade, žeby čisto teoreticky zanikla katolícka Cirkev, zvyšné kresťanské spoločenstvá by nikdy bez nej plnosť viery a Zjavenia nemohli získať.

Dokument už privítala Evanjelická cirkev v Nemecku, taktiež Anglikánska cirkev a Arménska apoštolská cirkev.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/novy-dokument-o-papezskom-urade-i-vatikansky-koncil-sa-ma-nanovo-interpretovat-dogmy-nanovo-vylozit-funkcie-papeza-prehodnotit-co-nas-este-caka/>